

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO 139 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Esamas teisinis reglamentavimas įteisina praktiškai neribotus asmenų tarpusavio atsiskaitymus, kitus mokėjimus pagal sandorius grynaisiais pinigais, ko pasekoje asmenys, pasinaudodami šia teisine galimybe, turi palankias sąlygas vykdyti neskaidrią ūkinę-komercinę veiklą (dalyvauti „šešėlinėje ekonomikoje“), tokiu būdu slėpdami pajamas, išvengdami jų veiklos kontrolės ir atitinkamų mokesčių prievolių vykdymo.

Pažymėtina, kad net tais atvejais, kai asmenys nesiekia neteisėtų (nusikalstamų) tikslų ir veikia sąžiningai, atsiskaitymas didelėmis grynųjų pinigų sumomis yra nesaugus, nes sukuria patrauklias sąlygas nusikalstamiems trečiųjų asmenų ketinimams.

Įstatymo projekto rengimas inicijuotas siekiant mažinti prielaidas šešėlinei ekonomikai, tikslinga teisiškai apriboti vieną iš „šešėlinės ekonomikos“ egzistavimo sąlygų – darbo užmokesčio mokėjimą grynaisiais pinigais

Įstatymo projekto tikslas – stiprinti darbuotojų teisę į skaidrų ir teisingą apmokėjimą už darbą, inicijuojant LR Darbo Kodekso nuostatų tikslinimą, atsisakant mokėjimų grynaisiais pinigais ir nustatant reikalavimą darbdaviams darbo užmokestį ir kitas su darbo santykiais susijusias pinigų sumas mokėti į darbuotojo nurodytą banko ar kitos finansinės įstaigos sąskaitą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

LR Seimo nariai: Mykolas Majauskas, Simonas Gentvilas, Algirdas Sysas, Laurynas Kasčiūnas, Tomas Tomilinas, Matas Maldeikis, Antanas Čepononis, Vytautas Gapšys, Sergejus Jovaiša, Lukas Savickas, Algirdas Butkevičius, Rasa Budbergytė, Žygimantas Pavilionis, Justas Džiugelis.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu Lietuvos Respublikos darbo kodekso 139 straipsnio 3 dalyje yra numatyta, kad darbo užmokestis privalo būti mokamas pinigais, kas reiškia, jog darbo užmokestis gali būti išmokamas grynaisiais pinigais arba mokėjimo pavedimu į darbuotojo nurodytą banko sąskaitą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Projektu siūloma įteisinti nuostatą, kad darbo užmokestis ir kitos su darbo santykiais susijusios išmokos privalėtų būti mokamos pavedimu į darbuotojo nurodytą mokėjimo sąskaitą.

Įvedus atsiskaitymo už darbo užmokestį ir su darbo santykiais susijusių išmokų grynaisiais pinigais ribojimą, bus sumažintas atsiskaitymų grynaisiais pinigais kiekis, ko pasekoje sumažės prielaidos „šešėlinei ekonomikai“ (atsiskaitymai grynaisiais pinigais yra viena iš sąlygų „šešėlinei ekonomikai“ egzistuoti, todėl, įvedus atitinkamus apribojimus, atitinkamai sumažės ir „šešėlinės ekonomikos“ pasireiškimo apimtys), padidės susitarimų skaidrumas, jų kontrolės efektyvumas,

sumažės galimybės išvengti ar sumažinti mokestines prievoles, užtikrinti saugesni asmenų tarpusavio atsiskaitymai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įstatymo projekto priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo projektas turės teigiamą įtaką sąžiningam, atsakingam ir skaidriam verslui bei jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Jokių papildomų teisės aktų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimus. Įstatymo projekte naujos sąvokos nėra teikiamos, taip pat nekeičiamos galiojančios sąvokos.

11. Ar įstatymo projekto atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, - kas ir kada juos turėtų priimti:

Įstatymo projektui įgyvendinti nereikės priimti įgyvendinamųjų teisės aktų.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Įstatymo įgyvendinimui valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Rengiant Įstatymo projektą specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

„darbo užmokestis“, „darbo santykiai“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.
